

Pruzbol Shiur 1

Rabbanit Leah Sarna | Drisha Institute for Jewish Education | יג מרחשון התשפ"ב

1. Deuteronomy 15:1-11

Every seventh year^a you shall practice remission of debts. This shall be the nature of the remission: every creditor shall remit the due that he claims from his fellow; he shall not dun his fellow or kinsman, for the remission proclaimed is of the LORD. You may dun the foreigner; but you must remit whatever is due you from your kinsmen.

There shall be no needy among you—since the LORD your God will bless you in the land that the LORD your God is giving you as a hereditary portion— if only you heed the LORD your God and take care to keep all this Instruction that I enjoin upon you this day. For the LORD your God will bless you as He has promised you: you will extend loans to many nations, but require none yourself; you will dominate many nations, but they will not dominate you.

If, however, there is a needy person among you, one of your kinsmen in any of your settlements in the land that the LORD your God is giving you, do not harden your heart and shut your hand against your needy kinsman. Rather, you must open your hand and lend him sufficient for whatever he needs. **Beware lest you harbor the base thought, “The seventh year, the year of remission, is approaching,” so that you are mean to your needy kinsman and give him nothing. He will cry out to the LORD against you, and you will incur guilt.** Give to him readily and have no regrets when you do so, for in return the LORD your God will bless you in all your efforts and in all your undertakings. For there will never cease to be needy ones in your land, which is why I command you: open your hand to the poor and needy kinsman in your land.

2. Rashi: HOWBEIT THERE SHALL BE NO NEEDY AMONG YOU — But further on (v. 11) it states, “For the needy shall never cease out of the land”! But the explanation is: When you do the will of the Omnipresent the needy will be amongst the others and not amongst you, if, however, you do not the will of the Omnipresent, the needy will be amongst you.

דברים ט"ו:א-י"א

מקץ שבע-שנים תעשה שְׁמִטָּה: וזה דבר השְׁמִטָּה שְׁמוֹט כְּלֵי-בַעַל מִשָּׁה יְדוֹ אֲשֶׁר יִשָּׂה בְרַעְוֹ לֹא-יִגַּשׁ אֶת-רַעְוֹ וְאֶת-אָחִיו כִּי-קָרָא שְׁמִטָּה לֵהוּ: אֶת-הַנִּגְרִי תִגַּשׁ וְאֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ אֶת-אָחִיךָ תִשְׁמַט יָדָךְ:

אִפְסֵי כִּי לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֶבְיוֹן כִּי-בִרְכָה יְבָרְכֶךָ הַ בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ: רַק אִם-שָׁמוּעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ לְשָׁמֵר לַעֲשׂוֹת אֶת-כָּל-הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה הַיּוֹם כִּי-ה' אֱלֹהֶיךָ בִּרְכָךָ פֶּאֶשֶׁר דְּבַר-לֵךְ וְהַעֲבַטְתָּ גוֹיִם רַבִּים וְאֶתְּהָ לֹא תַעֲבֹט וּמְשַׁלֵּת בְּגוֹיִם רַבִּים וּבְךָ לֹא יִמְשְׁלוּ: (ס)

כִּי-יִהְיֶה בְּךָ אֶבְיוֹן מֵאֶחָד אֶחִיךָ בְּאֶחָד שְׁעָרֶיךָ בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר-ה' אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ לֹא תִאֲמַץ אֶת-לִבְּךָ וְלֹא תִקַּפֵּץ אֶת-יָדְךָ מֵאֶחִיךָ הָאֶבְיוֹן: כִּי-פָתַח תִּפְתַּח אֶת-יָדְךָ לוֹ וְהַעֲבַט תַּעֲבִיטֵנּוּ דֵּי מַחֲסָרוֹ אֲשֶׁר יַחֲסֵר לוֹ: הִשְׁמַר לְךָ פְּנֵי-יְהוָה דְּבַר עִם-לִבְּךָ בְּלִיעַל לֵאמֹר קָרִיבָה שְׁנַת-הַשְּׁבִיעִי שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה וְרַעְוָה עֵינֶיךָ בְּאֶחִיךָ הָאֶבְיוֹן וְלֹא תִתֵּן לוֹ וְקָרָא עָלֶיךָ אֱלֹהֵי וְהָיָה בְּךָ חַטָּא: נָתַן תִּתֵּן לוֹ וְלֹא-יִרַע לְבָבְךָ בְּתַתָּה לוֹ כִּי בְגָלַל הַדְּבָר הַזֶּה יְבָרְכֶךָ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-מַעֲשֶׂיךָ וּבְכָל מַשְׁלַח יָדְךָ: כִּי לֹא-יִחַדֵּל אֶבְיוֹן מִקְרֹב הָאֶרֶץ עַל-כֵּן אֲנִי מִצְוֶה לֵאמֹר פָּתַח תִּפְתַּח אֶת-יָדְךָ לְאֶחִיךָ לְעִנְיָה וְלְאֶבְיָנָה בְּאֶרֶץ: (ס)

רשי- אִפְסֵי כִּי לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֶבְיוֹן. וְלֵהֲלֹן הוּא אֹמֵר "כִּי לֹא יִחַדֵּל אֶבְיוֹן?" אֵלּא בּוֹמֵן שֶׁאֵתָם עוֹשִׂים רְצוֹנּוֹ שֶׁל מְקוֹם אֶבְיוֹנִים בְּאֶחָרִים וְלֹא בְּכֶם, וְכִשְׁאִין אֶתְּם עוֹשִׂים רְצוֹנּוֹ שֶׁל מְקוֹם אֶבְיוֹנִים בְּכֶם:

3. Ketubot 68a:2

And Rabbi Ḥiyya bar Rav of Difti taught: Rabbi Yehoshua ben Korḥa says: With regard to **anyone who averts his eyes from the obligation to give charity, it is as if he engages in idol worship.** It is **written here** concerning charity: **“Beware that there be not a base [beliya’al] thought in your heart...and you will not give him”** (Deuteronomy 15:9), **and it is written there** concerning idolatry: **“Certain base [beliya’al] fellows have gone out”** (Deuteronomy 13:14). **Just as there,** in the latter verse, the word “base [beliya’al]” is referring to **idol worship, so too here,** this expression indicates a sin on the scale of **idol worship.**

כתובות ס"ח א:ב'

וְתַנִּי רַבִּי חִיָּיא בַר רַב מְדִיפְתֵי רַבִּי
 יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קֶרְחָה אוֹמֵר כָּל
 הַמַּעֲלִים עֵינָיו מִן הַצְדָּקָה כְּאִילוֹ
 עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה כְּתִיב הֵכָא
 הַשְׁמֵר לָהּ פֶּן יִהְיֶה דְבָר עִם לְבָבָהּ
 בְּלִיעַל וְגוֹי וְכִתִּיב הֵתִם יִצְאוּ
 אֲנָשִׁים בְּנֵי בְלִיעַל מָה לְהֵלֵן
 עֲבוּדָה זָרָה אִף כָּאן עֲבוּדָה זָרָה

4. Sifrei Devarim 113

"and what you have with your brother (your hand shall release") and not what your brother has in *your* hand — whence it is derived that if someone lent on a pledge, *shemitah* does not release (the pledge). "and what you have with your brother *your* hand shall release": and not one who hands over his bills (of indebtedness) to *beth-din* (i.e., *Beth-din* may present the bills for him; for then it is not *his* hand, but *their* hand that is doing so.) It is for this reason, for the general welfare, that Beth-Hillel instituted the *prozbul*...

ספרי דברים קיג

ואשר יהיה לך את אחיך. ולא של אחיך בידך. מכאן אתה אומר, המלוה על המשכון אין שביעית משמטת. את אחיך תשמט ירך. ולא המוסר שטרותיו לבית דין. מכאן אמרו, הלל התקין פרוזבול מפני תיקון העולם...

5. Pruzbul Form

<https://oukosher.org/blog/consumer-kosher/pruzbul-form-before-a-bet-din-english/>

In the presence of the undersigned three judges (dayanim), duly constituting a Bet Din, there appeared before us

_____ who declared before us as follows:

"I hereby turn over to you judges [insert names] _____, and

_____, in this place [insert place name]

all of the debts owed to me, whether or not the debts are evidenced in writing, so that I may therefore collect these debts at any time that I desire."

We the undersigned Bet Din heard the declaration of the above-described person and have empowered such person to avoid having his (or her) debts canceled by shmitta and he (or she) may therefore collect all of his (or her) debts by virtue of this Pruzbul in accordance with the special enactment of Hillel and Chazal.

IN WITNESS WHEREOF, we hereby affix our signatures this _____ day of _____, 5781, here in

Signed: _____, dayan Signed: _____, dayan Signed: _____, dayan

6. Mishnah Gittin 4:3

And Hillel instituted a document that prevents the Sabbatical Year from abrogating an outstanding debt [prosbol] for the betterment of the world.

7. Gittin 36a:11-36b:2

§ The mishna taught that **Hillel the Elder instituted a document that prevents the Sabbatical Year from abrogating an outstanding debt [prosbol]. We learned in a mishna there** (*Shevi'it* 10:3): If one writes a *prosbol*, the Sabbatical Year **does not abrogate** debt. **This is one of the matters that Hillel the Elder instituted because he saw that the people of the nation were refraining from lending to one another** around the time of the Sabbatical Year, as they were concerned that the debtor would not repay the loan, **and they violated that which is written in the Torah: "Beware that there be not a base thought in your heart,** saying: The seventh year, the year of release, is at hand; and your eye be evil against your needy brother, and you give him nothing" (Deuteronomy 15:9). **He arose and instituted the *prosbol*** so that it would also be possible to collect those debts in order to ensure that people would continue to give loans.

And this is the essence of the text of the *prosbol*: I transfer to you, so-and-so the judges, who are in such and such a place, so that I will collect any debt that I am owed by so-and-so whenever I wish, as the court now has the right to collect the debts. **And the judges or the witnesses sign below,** and this is sufficient. The creditor will then be able to collect the debt on behalf of the court, and the court can give it to him.

The Gemara asks about the *prosbol* itself: **But is there anything like this, where by Torah law the Sabbatical Year cancels the debt but Hillel instituted that it does not cancel the debt?**

Abaye said: The *baraita* is referring to the Sabbatical Year in the present, and it is in accordance with the opinion of **Rabbi Yehuda HaNasi. As it is taught in a *baraita* that Rabbi Yehuda HaNasi says:** The verse states in the context of the cancellation of debts: **"And this is the manner of the abrogation: He shall abrogate"** (Deuteronomy 15:2). **The verse speaks of two types of abrogation: One is the release of land and one is the abrogation of monetary debts.** Since the two are equated, one can learn the following: **At a time when you release land,** when the Jubilee Year is practiced, **you abrogate monetary debts; at a time when you do not release land,** such as the present time, when the Jubilee Year is no longer practiced, **you also do not**

משנה גיטין ד'ג'

הלל התקין פרוסבול מפני תקון העולם:

גיטין ל"ו א"א-ל"ו ב"ב

הלל התקין פרוסבול וכו': תנן התם פרוסבול אינו משמט זה אחד מן הדברים שהתקין הלל הזקן שראה את העם שנמנעו מלהלוות זה את זה ועברו על מה שכתוב בתורה (דברים טו, ט) השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו' עמד והתקין פרוסבול

וזה הוא גופו של פרוסבול מוסרני לכם פלוני דיינין שבמקום פלוני שכל חוב שיש לי אצל פלוני שאגבנו כל זמן שארצה והדיינים חותמים למטה או העדים

ומי איכא מידי דמדאורייתא משמטא שביעית והתקין הלל דלא משמטא!?

אמר אביי בשביעית בזמן הזה ורבי היא דתניא רבי אומר (דברים טו, ב) וזה דבר השמיטה שמוט בשתי שמיטות הכתוב מדבר אחת שמיטת קרקע ואחת שמיטת כספים בזמן שאתה משמט קרקע אתה משמט כספים בזמן שאי אתה משמט קרקע אי אתה משמט כספים ותקינן רבנן דתשמט זכר לשביעית ראה הלל שנמנעו העם מלהלוות זה את זה עמד והתקין פרוסבול

abrogate monetary debts. And the Sages instituted that despite this, the Sabbatical Year still **will abrogate** debt in the present, in **remembrance of the** Torah-mandated **Sabbatical Year. Hillel saw that** the people of **the nation refrained from lending to each other** so **he arose and instituted the prosbol.**

According to this explanation, the ordinance of Hillel did not conflict with a Torah law; rather, he added an ordinance to counter the effect of a rabbinic law. According to this explanation, the Sages instituted that even in the present the Sabbatical Year would bring a cancellation of debt, despite the fact that by Torah law the debt still stands.

8. רש"י על גיטין ל"ו א: י"ג א'-ל"ו ב: א': כ'

והתקין הלל - דלא תשמט ועקר דבר מן התורה: בשביעית בזמן הזה - והלל כרבי סבירא ליה דאמר שביעית להשמטת מלוה בזמן הזה דרבנן הוא ואע"ג דהלל בבית שני הוה סבירא ליה לאביי דבבית שני הואיל ולא היה יובל לא נהגו שמיטין מדאורייתא... ומצאתי בתלמידי רבינו יצחק הלוי שכתב במסכת גיטין בירושלמי מנין שאין השמיטה נוהגת אלא בזמן שיובל נהג שנאמר וזה דבר השמיטה שמוט אחת שמיטת יובל ואחת שמיטת שביעית אבל בת"כ ראייתי דשביעית נוהג בזמן שאין יובל נהג ואומר אני שהוא מחלוקת:

בזמן שאי אתה משמט קרקע - כגון עכשיו שבטלה קדושת הארץ: אי אתה משמט כספים - ואף על פי שהשמטת כספים חובת הגוף היא ואינה תלויה בארץ ילפינן בהיקישא דלא נהגא: ואומר רבנן דתשמט - בזמן הזה: זכר לשביעית - שלא תשתכח תורת שביעית:

9. תלמוד ירושלמי גיטין כא: -כב.

חזר רבי יוסי ואמר (דברים ט"ו: ב') זה דבר השמיטה שמוט בשעה שהשמיטה נוהגת בארץ מדבר תורה השמט כספים נוהג בין בארץ בין בחוצה לארץ דבר תורה. בשעת שהשמיטה נוהגת בארץ מדבריהם השמט כספים נוהג בין בארץ בין בחוצה לארץ מדבריהן... וזה דבר השמיטה שמוט. רבי אומר שני שמיטין שמיטה ויובל. בשעה שהיובל נהג השמיטה נוהגת מדברי תורה. פסקו היובלות נוהגת שמיטה מדבריהן. אימתי פסקו היובלות (ויקרא כה) לכל יושביה בזמן שישובין עליה ולא בזמן שגלו מתוכה היו עליה והיו מעורבבין שבט יהודה בבנימין ושבט בנימין ביהודה יכול יהא היובל נהג תלמוד לומר יושביה. לכל יושביה. נמצאת אומר כיון שגלו שבט ראובן וגד וחצי שבט מנשה בטלו היובלות:

10. תוספות על גיטין ל"ו א: י"ד א'

בזמן שאתה משמט כו' - פירש בקונט' דהשמטת קרקע לא נהגא בבית שני כדאמר' בירושלמי בפרקין מנין שאין שמיטה נוהגת אלא בזמן שהיובל נהג שנאמר וזה דבר השמיטה שמוט אחת שמיטת יובל ואחת שמיטת שביעית כו' ובבית שני הואיל ולא נהג יובל שלא היו כל יושביה עליה לא נהגא שמיטה מדאורייתא והא דאמר' בערכין (דף לב:) מנו יובלות לקדש שמיטין היינו מדרבנן וקשה לר"ת דהיה לו להביא ההיא דירושלמי!! ואר"ת דבבית שני נהג יובל דאמרינן בפרק ד' מחוסרי כפרה (כריתות דף יא.)... ועוד דהא נהג בתי ערי חומה בבית שני כדתנן במסכת ערכין (דף לא:). ואמרינן נמי בסוף המקדיש שדהו (ערכין כט.) דבתי ערי חומה אין נוהגין אלא בזמן שיובל נהג ולא תיקון הלל פרוסבול לדורו שהרי היה בזמן הבית ודהלל ושמעון גמליאל ושמעון נהגו נשיאותן בפני הבית ק' שנה

(שבת טו.) אלא לאחר חורבן דהוו ידעי דחרוב ביתא כדאמרינן בניזיר בפ' ב"ש (נזיר דף לב:)...

אי נמי ההיא בעיא אליבא דרבא דמשני הפקר ב"ד היה הפקר

והא דאמר בסוף ערכין (דף לב:): מנו יובלות לקדש שמיטין דמשמע דיובל לא נהג היינו למאי דס"ד התם מעיקרא דלא חזרו עשרת השבטים שגלו ולא היו בגלות בבל אלא ב' שבטים וכשעלו בבית שני לא היו כל יושביה עליה אבל במסקנא דאמרי' דירמיהו החזירן ויאשיהו מלך עליהן נמצאו דהיו שם מי"ב שבטים ואע"ג שלא עלו כולם חשיב כל יושביה ומיהו קשה דזיל קרי בי רב הוא דבעזרא מני לכל י"ב שבטים:

11. Arachin 32a

it means to **compare their arrival in Eretz Yisrael in the days of Ezra to their arrival in the days of Joshua: Just as with regard to their arrival in the days of Joshua, they counted Sabbatical Years and Jubilee Years and they sanctified walled cities, so too, with regard to their arrival in the days of Ezra, they counted Sabbatical Years and Jubilee Years and they sanctified walled cities.**

...
But did they count Sabbatical Years and Jubilee Years in the days of Ezra? Now, if from the time that the tribe of Reuben and the tribe of Gad and half the tribe of Manasseh were exiled (see I Chronicles 5:26) the counting of Jubilee Years was **nullified**, despite the fact that a majority of Jews lived in Eretz Yisrael, then in the time of **Ezra**, about **which it is written: "The whole congregation together was 42,360"** (Ezra 2:64), **would they have counted Jubilee Years? As it is taught in a baraita: From the time that the tribe of Reuben and the tribe of Gad and half the tribe of Manasseh were exiled, the counting of Jubilee Years was nullified, as it is stated: "And you shall proclaim liberty throughout the land to all its inhabitants; it shall be a Jubilee for you"** (Leviticus 25:10), indicating that the *halakhot* of the Jubilee Year apply only **when all its inhabitants are in Eretz Yisrael, and not when some of them have been exiled.**

The *baraita* continues: One **might** have thought that if all the Jews were living in Eretz Yisrael, **but they are intermingled**, e.g., **the tribe of Benjamin** is living in the portion of the tribe of **Judah**, and **the tribe of Judah** in the portion of the tribe of **Benjamin**, that the Jubilee Year should be in effect. Therefore, **the verse states: "To all its inhabitants,"** which teaches that the Jubilee Year applies only **when its inhabitants are living according to their proper arrangement, and not when they are intermingled.** How, then, could those who returned from exile have counted the Jubilee Years?

...
Rather, Rabbi Yoḥanan says: Indeed, the Jubilee Year was not in effect once the tribes of Reuben, Gad, and half the tribe of Manasseh were exiled. But **Jeremiah brought back** all the exiled tribes, and **Josiah, son of Amon, ruled over them. And from where do we derive that Jeremiah brought them back? As it is written: "For the seller shall not return to that which he has sold"** (Ezekiel 7:13).

ערכין לב.

מקיש ביאתם בימי עזרא לביאתם בימי יהושע מה ביאתם בימי יהושע מנו שמיטין ויובלות וקדשו ערי חומה אף ביאתן בימי עזרא מנו שמיטין ויובלות וקדשו ערי חומה

...
 ומי מנו שמיטין ויובלות השתא משגלו שבט ראובן ושבט גד וחצי שבט מנשה בטלו יובלות עזרא דכתיב ביה (עזרא ב, סד) כל הקהל כאחד ארבע רבוא אלפים ושש מאות וששים הוה מני דתניא משגלו שבט ראובן ושבט גד וחצי שבט המנשה בטלו יובלות שנאמר (ויקרא כה, י) וקראתם דרוור בארץ לכל יושביה בזמן שכל יושביה עליה ולא בזמן שגלו מקצתן

יכול היו עליה והן מעורבין שבט בנימין ביהודה ושבט יהודה בבנימין יהא יובל נוהג תלמוד לומר לכל יושביה בזמן שיושביה כתיקונן ולא בזמן שהן מעורבין ...

אלא אמר ר' יוחנן ירמיה החזירן ויאשיה בן אמון מלך עליהן ומנא לן דהדרור דכתיב (יחזקאל ז, יג) כי המוכר אל הממכר לא ישוב אפשר יובל בטל ונביא מתנבא עליו שיבטל אלא מלמד שהחזירן

Ezekiel prophesied that there will come a time when fields will not be returned to the owners in the Jubilee Year. Now, is it **possible** that the **Jubilee Year** had already been **nullified and yet the prophet is prophesying that it will be annulled** in the future? **Rather**, this **teaches that Jeremiah brought back** the exiled tribes.

ירמיה

12. תוספות על גיטין ל"ו ב:א:א'

ותקון רבנן דתשמט זכר לשביעית - והא דלא תקון נמי יובל זכר ליובל משום דאין רוב צבור יכולין לעמוד בה ליאסר בעבודת קרקע שתי שנים רצופות: